

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GÓRNICTWA I ENERGETYKI

z dnia 20 sierpnia 1965 r.

w sprawie kwalifikacji osób sprawujących kierownictwo i dozór nad eksploatacją urządzeń energetycznych.

Na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 30 maja 1962 r. o gospodarce paliwowo-energetycznej (Dz. U. Nr 32, poz. 150) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie określa kwalifikacje osób sprawujących kierownictwo i dozór nad eksploatacją urządzeń energetycznych w jednostkach gospodarki uspołecznionej, zwanych dalej zakładami, oraz tryb i zasady stwierdzania tych kwalifikacji.

§ 2. 1. Przepisy rozporządzenia dotyczą urządzeń energetycznych wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 1963 r. w sprawie określenia rodzajów urządzeń energetycznych objętych przepisami ustawy o gospodarce paliwowo-energetycznej (Dz. U. Nr 3, poz. 16).

2. Urządzenia energetyczne dzieli się na następujące grupy:

- 1) kotły parowe i wodne,
- 2) turbiny i silniki parowe,
- 3) urządzenia elektroenergetyczne o napięciu do 1 kV, włącznie (z wyjątkiem pieców),
- 4) urządzenia elektroenergetyczne bez ograniczenia napięcia (z wyjątkiem pieców),
- 5) ciepłe urządzenia odbiorcze parowe i wodne oraz sieci,
- 6) piece gazownicze, koksownicze i do półkoksowania, czadnice oraz rozkładnie paliw ciekłych i gazowych,
- 7) wielkie piece, piece stalownicze i inne piece i urządzenia do produkcji żeliwa, stali, metali nieżelaznych i wszelkich półproduktów,

- 8) piece grzewcze do obróbki metali, materiałów budowlanych i ceramicznych oraz suszarnie,
- 9) piece obrotowe cementowe,
- 10) pompy, ssawy, wentylatory, dmuchawy, sprężarki wraz z sieciami,
- 11) urządzenia i sieci gazowe o nadciśnieniu nominalnym do 4 kg/cm² włącznie (z wyjątkiem pieców),
- 12) urządzenia i sieci gazowe o nadciśnieniu nominalnym powyżej 4 kg/cm² (z wyjątkiem pieców),
- 13) instalacje do zmiękczenia wody,
- 14) młyny.

§ 3. 1. W zależności od wielkości mocy zainstalowanej w odbiornikach elektrycznych i wielkości zużycia paliw i energii zakłady dzieli się na następujące kategorie:

- 1) kategoria I — zakłady o mocy zainstalowanej w odbiornikach powyżej 5 MW oraz o rocznym zużyciu powyżej 10.000 ton paliwa umownego albo powyżej 80.000 Gcal wszystkich rodzajów energii i paliw łącznie,
- 2) kategoria II — zakłady o mocy zainstalowanej w odbiornikach powyżej 500 kW do 5 MW oraz o rocznym zużyciu powyżej 1.000 ton do 10.000 ton paliwa umownego lub powyżej 8.000 Gcal do 80.000 Gcal wszystkich rodzajów energii i paliw łącznie,
- 3) kategoria III — zakłady o mocy zainstalowanej w odbiornikach powyżej 100 kW do 500 kW oraz o rocznym zużyciu powyżej 200 ton do 1.000 ton paliwa umownego lub powyżej 1.600 Gcal do 8.000 Gcal wszystkich rodzajów paliw i energii łącznie,
- 4) kategoria IV — zakłady o mocy zainstalowanej w odbiornikach do 100 kW oraz o rocznym zużyciu do 200 ton paliwa umownego lub do 1.600 Gcal wszystkich rodzajów paliw i energii łącznie.

2. Zakłady kategorii I, II lub III, nie spełniające jednocześnie ustalonych w ust. 1 warunków co do wielkości mocy zainstalowanej w odbiornikach elektrycznych i co do wielkości zużycia paliw i energii, zalicza się do kategorii niższej.

3. Zaliczenia zakładu do odpowiedniej kategorii (ust. 1 i 2) dokonuje kierownik jednostki nadrzędnej nad zakładem.

§ 4. Osobami sprawującymi kierownictwo nad eksploatacją urządzeń energetycznych, zwanymi dalej osobami kierownictwa, są:

1) w zakładach kategorii I, II i III:

a) kierownik działu (wydziału, sekcji) głównego energetyka (główny, starszy energetyk), kierownik działu (wydziału, sekcji) głównego mechanika (główny, starszy mechanik),

b) kierownicy działów (wydziałów), nie wymienieni pod lit. a), do których zakresu działania należy także prowadzenie eksploatacji urządzeń energetycznych tego działu (wydziału),

2) w zakładach kategorii IV — kierownik komórki organizacyjnej, do której zakresu działania należy prowadzenie eksploatacji urządzeń energetycznych tego zakładu, a w braku takiej komórki — pracownik na wyznaczonym stanowisku pracy.

§ 5. 1. Osobami sprawującymi dozór nad eksploatacją urządzeń energetycznych, zwanymi dalej osobami dozoru, są pracownicy techniczni w działach (wydziałach, innych komórkach organizacyjnych) wymienionych w § 4, które bezpośrednio prowadzą eksploatację urządzeń energetycznych, kierujący czynnościami osób zajmujących się obsługą, konserwacją lub naprawami tych urządzeń (mistrzowie zmianowi, st. mistrzowie oraz kierownicy kotłowni, hali turbin, stalowni, odlewni, piecowni, rozdzielni, przepompowni, stacji czadnic, hartowni, mechanicy i energetycy wydziałowi, oddziałowi itp.).

2. Przepisy rozporządzenia dotyczące osób dozoru mają odpowiednie zastosowanie do tych osób kierownictwa, które w rozumieniu przepisu ust. 1 prowadzą jako osoby dozoru eksploatację określonych urządzeń energetycznych.

§ 6. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do zastępców osób kierownictwa i dozoru, wyznaczonych czasowo do prowadzenia eksploatacji urządzeń energetycznych na poszczególnych zmianach w razie czasowej nieobecności osób kierownictwa i dozoru.

§ 7. 1. Kierownicy zakładów sporządzają, kierując się przepisami §§ 2—5, wykazy stanowisk pracy, podległych przepisom rozporządzenia.

2. Wykazy, o których mowa w ust. 1, należy w terminie trzymiesięcznym od dnia wejścia w życie rozporządzenia przedstawić jednostce nadrzędnej do zatwierdzenia.

Rozdział 2.

Kwalifikacje osób kierownicwa.

§ 8. Eksploatacja urządzeń energetycznych może być prowadzona tylko pod kierownictwem osób, które spełniają ustalone w rozporządzeniu wymagania kwalifikacyjne w zakresie wykształcenia i stażu pracy zawodowej.

§ 9. Na stanowiskach kierownika działu (wydziału, sekcji) głównego energetyka oraz kierownika działu (wydziału, sekcji) głównego mechanika, o których mowa w § 4 pkt 1 lit. a), może być zatrudniona osoba, która przedstawi dowód ukończenia odpowiedniej wyższej lub średniej szkoły technicznej i odbycia wymaganego stażu pracy zawodowej,

przy czym w tym zakresie ustala się następujące minimalne wymagania:

1) w zakładach kategorii I: dyplom magistra inżyniera elektryka, energetyka lub mechanika oraz dowód odbycia co najmniej czteroletniej pracy na stanowiskach osób kierownictwa w zakładzie niższej kategorii lub stanowiskach osób dozoru,

2) w zakładach kategorii II:

a) dyplom magistra inżyniera lub inżyniera elektryka, energetyka albo mechanika oraz dowód odbycia co najmniej trzyletniej pracy na stanowiskach osób kierownictwa w zakładzie niższej kategorii lub stanowiskach osób dozoru albo

b) świadectwo ukończenia odpowiedniej średniej szkoły technicznej (technik elektryk, energetyk lub mechanik) oraz dowód odbycia co najmniej pięcioletniej pracy na stanowiskach osób kierownictwa w zakładzie niższej kategorii lub stanowiskach osób dozoru,

3) w zakładach kategorii III:

a) dyplom magistra inżyniera lub inżyniera elektryka, energetyka albo mechanika oraz dowód odbycia co najmniej dwuletniej pracy na stanowiskach osób dozoru albo

b) ukończenie odpowiedniej średniej szkoły technicznej (technik elektryk, energetyk lub mechanik), albo dyplom mistrza w zawodzie oraz dowód odbycia co najmniej pięcioletniej pracy na stanowiskach osób dozoru.

§ 10. Na stanowiskach kierownika działu (wydziału), o których mowa w § 4 pkt 1 lit. b), może być zatrudniona osoba, która przedstawi dowód ukończenia odpowiedniej wyższej lub średniej szkoły technicznej i odbycia wymaganego stażu pracy zawodowej, przy czym w tym zakresie ustala się następujące minimalne wymagania:

1) dyplom magistra inżyniera lub inżyniera odpowiedniej specjalności oraz dowód odbycia co najmniej rocznej pracy na stanowiskach osób dozoru tego działu lub co najmniej dwuletniej pracy na stanowiskach osób kierownictwa bądź dozoru innych działów lub zakładów eksploatujących podobne urządzenia energetyczne albo

2) świadectwo ukończenia średniej szkoły technicznej odpowiedniej specjalności lub dyplom mistrza w zawodzie oraz dowód odbycia co najmniej trzyletniej pracy na stanowiskach osób dozoru tego działu lub czteroletniej pracy na stanowiskach osób kierownictwa bądź dozoru innych działów lub zakładów eksploatujących podobne urządzenia energetyczne.

§ 11. Na stanowiskach pracy, o których mowa w § 4 pkt 2, mogą być zatrudnione osoby, które przedstawią co najmniej dyplom mistrza w zawodzie lub dowód ukończenia odpowiedniej szkoły zawodowej oraz dowód odbycia co najmniej trzyletniej pracy przy bezpośredniej obsłudze urządzeń energetycznych tego zakładu lub innych eksploatujących podobne urządzenia energetyczne.

Rozdział 3.

Kwalifikacje osób dozoru.

§ 12. Eksploatacja urządzeń energetycznych może być prowadzona tylko pod dozorem osób, które posiadają ustalone w rozporządzeniu kwalifikacje w zakresie eksploatacji właściwej grupy urządzeń energetycznych i otrzymały zaświadczenie kwalifikacyjne.

§ 13. 1. Dozór może sprawować osoba, która przedstawi dowód ukończenia odpowiedniej wyższej lub średniej szkoły technicznej i odbycia wymaganego stażu pracy za-

wodowej oraz dowód złożenia egzaminu ze znajomości przepisów w zakresie właściwej grupy urządzeń energetycznych, przy czym w zakresie wykształcenia i stażu pracy zawodowej ustala się następujące minimalne wymagania:

1) w zakresie urządzeń energetycznych grup 4, 7, 9, 12, 13 (§ 2 ust. 2):

- a) dyplom magistra inżyniera lub inżyniera odpowiedniej specjalności oraz dowód odbycia co najmniej rocznej pracy przy eksploatacji urządzeń energetycznych danej grupy albo
- b) świadectwo ukończenia średniej szkoły technicznej odpowiedniej specjalności lub dyplom mistrza w zawodzie oraz dowód odbycia dla techników co najmniej trzyletniej, a dla mistrzów pięcioletniej pracy przy eksploatacji lub naprawach urządzeń energetycznych danej grupy,

2) w zakresie urządzeń energetycznych grup 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 11, 14 (§ 2 ust. 2):

- a) dyplom magistra inżyniera lub inżyniera odpowiedniej specjalności oraz dowód odbycia co najmniej półrocznej pracy przy eksploatacji urządzeń energetycznych danej grupy albo
- b) świadectwo ukończenia średniej szkoły technicznej odpowiedniej specjalności lub dyplom mistrza w zawodzie oraz dowód odbycia dla techników co najmniej dwuletniej, a dla mistrzów trzyletniej pracy przy eksploatacji lub naprawach urządzeń energetycznych danej grupy.

2. Do stażu pracy zawodowej, wymienionego w ust. 1, mogą być zaliczone również prace z zakresu nadzoru nad realizacją inwestycji, wykonywane bezpośrednio przy budowie urządzeń energetycznych odpowiedniej grupy, oraz prace przy dokonywaniu odbioru wykonanej inwestycji w zakresie urządzeń energetycznych odpowiedniej grupy.

§ 14. 1. Osoba ubiegająca się o sprawdzenie kwalifikacji występuje z wnioskiem do kierownika zakładu, w którym jest lub ma być zatrudniona, załączając odpowiednie dokumenty.

2. Kierownik zakładu, opierając się na przedstawionych dokumentach, przesyła wniosek z dokumentami do odpowiedniej komisji egzaminacyjnej, zawiadamiając o tym zainteresowanego.

§ 15. 1. Program egzaminu obejmuje:

- 1) przepisy w zakresie gospodarki paliwowo-energetycznej, a w szczególności w zakresie eksploatacji urządzeń energetycznych i użytkowania paliw i energii z uwzględnieniem wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego,
- 2) normy i warunki techniczne dotyczące właściwej grupy urządzeń energetycznych,
- 3) instrukcje eksploatacyjno-ruchowe, konserwacyjne i remontowe,
- 4) zasady postępowania w razie awarii, pożaru lub innego zagrożenia bezpieczeństwa obsługi i otoczenia.

2. Szczegółowy zakres egzaminu komisja egzaminacyjna (§ 16) powinna podać do wiadomości osobom zainteresowanym co najmniej na 30 dni przed terminem egzaminu.

§ 16. 1. Do przeprowadzenia egzaminów powołane są komisje egzaminacyjne.

2. Komisje egzaminacyjne powołują kierownicy jednostek nadrzędnych w porozumieniu z właściwym terenowo okręgowym inspektorem gospodarki paliwowo-energetycznej, z wyjątkiem komisji egzaminacyjnych, o których mowa w ust. 4, ustalając jednocześnie:

- 1) siedzibę komisji,
- 2) skład osobowy komisji,
- 3) wykaz zakładów objętych właściwością komisji,

4) wykaz grup urządzeń energetycznych, w których zakresie będą przeprowadzane egzaminy.

3. Właściwość komisji egzaminacyjnych dla zakładów, dla których z uzasadnionych względów nie będzie celowe powoływanie odrębnych komisji egzaminacyjnych, ustali na pisemny wniosek kierownika zakładu lub jednostki nadrzędnej nad zakładem właściwy terenowo okręgowy inspektorat gospodarki paliwowo-energetycznej.

4. W zakresie urządzeń energetycznych grup 3 i 4 (§ 2 ust. 2) komisje egzaminacyjne powołuje Państwowy Inspektorat Gospodarki Paliwowo-Energetycznej, który może powierzyć organizowanie tych komisji innym jednostkom organizacyjnym lub organom właściwym stowarzyszeń naukowo-technicznych.

§ 17. Do składu komisji egzaminacyjnych powinni być w szczególności powoływani pracownicy Państwowego Inspektoratu Gospodarki Paliwowo-Energetycznej, jednostek nadrzędnych nad zakładami oraz przedstawiciele stowarzyszeń naukowo-technicznych, zarządów okręgów właściwych branżowo związków zawodowych i inspektorzy pracy.

§ 18. 1. Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzaminy w zespołach egzaminacyjnych złożonych z 4 do 6 osób.

2. W skład zespołu wchodzi:

- 1) przewodniczący zespołu wyznaczony przez przewodniczącego komisji,
- 2) 2 do 4 członków-egzaminatorów z wykształceniem technicznym tak dobranym, aby skład zespołu odpowiadał zakresowi specjalności i zapewniał właściwy przebieg egzaminu,
- 3) jeden członek-egzaminator z wykształceniem prawniczym.

3. Egzamin jest ustny.

4. O wyniku egzaminu decyduje zespół egzaminacyjny większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Ocenę wyniku egzaminu ustala się jako zadowolający lub niezadowolający.

5. Z przebiegu egzaminu komisja sporządza protokół, który przekazuje jednostce powołującej komisję.

6. W razie niezadowolającego wyniku egzaminu przewodniczący komisji podaje egzaminowanemu termin, po którego upływie może on poddać się ponownie egzaminowi. Termin ten nie może być krótszy od trzech miesięcy.

7. Na podstawie protokołu komisji egzaminacyjnej kierownik jednostki powołującej komisję wystawia zaświadczenie kwalifikacyjne według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia.

8. Jednostka powołująca komisję prowadzi rejestr wystawionych zaświadczeń kwalifikacyjnych i protokołów komisji.

§ 19. Wydane w wyniku egzaminu zaświadczenia kwalifikacyjne zachowują ważność w zakresie tej samej grupy urządzeń energetycznych również w razie zmiany miejsca zatrudnienia osoby dozoru.

§ 20. Pracownicy nowo zatrudnieni na stanowiskach osób dozoru, nie posiadający sprawdzonych kwalifikacji, obowiązani są uzyskać zaświadczenia kwalifikacyjne określone w rozporządzeniu w terminie ustalonym przy zawieraniu umowy o pracę, nie dłuższym jednak niż 6 miesięcy od dnia przystąpienia do pracy.

§ 21. Kierownik jednostki powołującej komisję może na wniosek kierownika zakładu, w porozumieniu z właściwym terenowo okręgowym inspektorem gospodarki paliwowo-energetycznej, zwolnić od obowiązku złożenia egza-

minu osoby, których wyniki pracy zawodowej wskazują na znajomość zagadnień objętych programem egzaminu.

§ 22. Sprawdzenie znajomości przepisów na podstawie egzaminu podlega powtórzeniu:

- 1) na wniosek kierownika zakładu lub kierownika jednostki nadrzędnej oraz inspektora pracy lub właściwego terenowo okręgowego inspektoratu gospodarki paliwowo-energetycznej w razie stwierdzenia, że eksploatacja urządzeń energetycznych prowadzona jest niezgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 2) w razie przerwy w pracy na stanowiskach osób dozoru, jeżeli przerwa ta trwa dłużej niż 5 lat,
- 3) w zakresie urządzeń energetycznych grup 3 i 4 (§ 2 ust. 2) — okresowo co trzy lata, jeżeli przepisy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy nie stanowią inaczej.

Rozdział 4.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 23. Zachowują ważność zaświadczenia kwalifikacyjne wydane przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie przepisów technicznej eksploatacji urządzeń elektrycznych w zakładach przemysłowych oraz przepisów eksploatacji elektrowni i sieci.

§ 24. Pracownicy zatrudnieni w dniu wejścia w życie rozporządzenia na stanowiskach osób dozoru, nie posiadający sprawdzonych kwalifikacji, obowiązani są uzyskać zaświad-

czenia kwalifikacyjne określone w rozporządzeniu w okresie jednego roku od dnia jego wejścia w życie.

§ 25. W wypadkach szczególnie uzasadnionych kierownik jednostki nadrzędnej nad zakładem w porozumieniu z właściwym terenowo okręgowym inspektoratem gospodarki paliwowo-energetycznej może zwolnić osobę posiadającą duże doświadczenie zawodowe oraz dobrze wypełniającą powierzone obowiązki od wymagań kwalifikacyjnych w zakresie wykształcenia i stażu pracy na czas nie ograniczony lub ograniczony terminem, w którym pracownik obowiązany jest uzupełnić wykształcenie.

§ 26. 1. Rozporządzenie nie dotyczy osób zatrudnionych w zakładach objętych przepisami prawa górniczego.

2. Zakres stosowania przepisów rozporządzenia do osób zatrudnionych w państwowych gospodarstwach rolnych i państwowych przedsiębiorstwach gospodarki rolnej podległych lub nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa, jak również w zakładach kótek rolniczych oraz rolniczych spółdzielniach produkcyjnych — zostanie uregulowany odrębnie.

§ 27. Jeżeli branżowe przepisy szczególne (np. taryfikatory kwalifikacyjne) przewidują wyższe wymagania kwalifikacyjne dla osób kierownictwa i dozoru, prowadzących eksploatację urządzeń energetycznych, od określonych w rozporządzeniu, mają zastosowanie w tym zakresie postanowienia przepisów szczególnych.

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Górnictwa i Energetyki: w z. K. Fabris

Załącznik do rozporządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 20 sierpnia 1965 r. (poz. 238).

Wzór
(Format A5)

(Nazwa jednostki powołującej komisję egzaminacyjną)

ZASWIADCZENIE KWALIFIKACYJNE Nr

Na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 20 sierpnia 1965 r. w sprawie kwalifikacji osób sprawujących kierownictwo i dozór nad eksploatacją urządzeń energetycznych (Dz. U. Nr 38, poz. 238), w oparciu o wynik egzaminu złożonego w dniu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez

(nazwa jednostki powołującej komisję)

(protokół nr) ze znajomości przepisów eksploatacji urządzeń energetycznych z uwzględnieniem wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz innych przepisów związanych z ekonomiczną i bezpieczną eksploatacją, konserwacją i naprawą urządzeń energetycznych zaświadcza się, że

Obywatel może prowadzić eksploatację urządzeń energetycznych na stanowiskach osób dozoru w zakresie:

- 1)
 - 2)
 - 3)
 - 4)
- (wymienić grupy urządzeń energetycznych wraz z ewentualnymi uprawnieniami lub ograniczeniami)

Pieczęć okrągła

(podpis przewodniczącego komisji)

(podpis kierownika jednostki powołującej komisję egzaminacyjną)

(data i miejsce wystawienia)